

Ilieva Margarita, Tychoniec Alicja. Udział kobiet z powiatu inowrocławskiego w życiu publicznym = Participation of women in public life in Inowrocław county. Journal of Education, Health and Sport. 2015;5(12):165-176. ISSN 2391-8306. DOI <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.35268>
<http://ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/2015%3B5%2812%29%3A165-176>
<http://pbn.nauka.gov.pl/works/678884>
Formerly Journal of Health Sciences. ISSN 1429-9623 / 2300-665X. Archives 2011–2014
<http://journal.rsw.edu.pl/index.php/JHS/issue/archive>

Deklaracja.

Specyfika i zawartość merytoryczna czasopisma nie ulega zmianie.

Zgodnie z informacją MNiSW z dnia 2 czerwca 2014 r., że w roku 2014 nie będzie przeprowadzana ocena czasopism naukowych; czasopismo o zmienionym tytule otrzymuje tyle samo punktów co na wykazie czasopism naukowych z dnia 31 grudnia 2014 r.

The journal has had 5 points in Ministry of Science and Higher Education of Poland parametric evaluation. Part B item 1089. (31.12.2014).

© The Author (s) 2015;

This article is published with open access at Licensee Open Journal Systems of Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, Poland and Radom University in Radom, Poland
Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Noncommercial License which permits any noncommercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author(s) and source are credited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License

(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>) which permits unrestricted, non commercial

use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

The authors declare that there is no conflict of interests regarding the publication of this paper.

Received: 10.11.2015. Revised 25.11.2015. Accepted: 10.12.2015.

UDZIAŁ KOBIEŃ Z POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO W ŻYCIU PUBLICZNYM

PARTICIPATION OF WOMEN IN PUBLIC LIFE IN INOWROCŁAW COUNTY

Margarita Ilieva, Alicja Tychoniec

IG, WKFZIT, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie wyników badań dotyczących sytuacji kobiet, ze szczególnym uwzględnieniem udziału mieszkank powiatu inowrocławskiego w sferze społecznej. W ramach opracowania zgromadzone zostały opinie kobiet o ich udziale w życiu publicznym na terenie objętym badaniem. Tezy sformułowane w niniejszej pracy skonstruowano na podstawie uzyskanych wyników badania ankietowego. Poniżej przedstawiono otrzymane rezultaty badań pogrupowane w bloki tematyczne dotyczące podjętych zagadnień.

Słowa kluczowe: kobieta, powiat inowrocławski, sytuacja społeczno-zawodowa, aktywność zawodowa, status społeczny.

Abstract

The purpose of this article is to present the results of the research on the situation of women, with particular emphasis on the participation of women in the social sphere of county Inowrocław residents. In the framework of the study opinions of women were gathered about their participation in public life in the area under study. Theses formulated in this work were constructed on the basis of the results of the survey. The followings are obtained results of the research.

Key words: the woman, county of Inowrocław, social-professional situation, professional activity, social status.

Wprowadzenie

Przychodzące na świat dziecko jest całkowicie uzależnione od swojej matki, a macierzyństwo przyjmowane jest za nieodzowną rolę życiową kobiety. Jest ono

podstawową społeczną i biologiczną rolą kobiety (Pospiszył, 1986). W naszej kulturze macierzyństwo uważane jest za główny przymiot normalnej, dorosłej kobiety. Wychowanie dzieci to podstawowe zadanie, powinność i cel życia kobiety – jest to jej, oparta na naturalnych skłonnościach, rola życiowa (Budrowska, 2000). Celem pracy jest wskazanie odpowiedzi na pytanie: jaki jest udział kobiet w sferze społecznej na przykładzie powiatu inowrocławskiego.

Ogólna charakterystyka badanej populacji

Na miejsce przeprowadzenia wywiadu ankietowego zostało wybrane miasto Inowrocław. Badania przeprowadzono metodą kwestionariusza ankietowego. Badaną populację w powiecie inowrocławskim stanowiły kobiety w wieku od 18 lat do 60+. Do wywiadu ankietowego zaproszono 120 losowo wybranych respondentek. Przed przystąpieniem do odpowiedzi na pytania zawarte w formularzu ankietowym respondentki zostały poinformowane o celu badania ankietowego i jego przeznaczeniu. Badanie zostało wykonane w zakresie czasowym przypadającym od sierpnia do października 2009 roku.

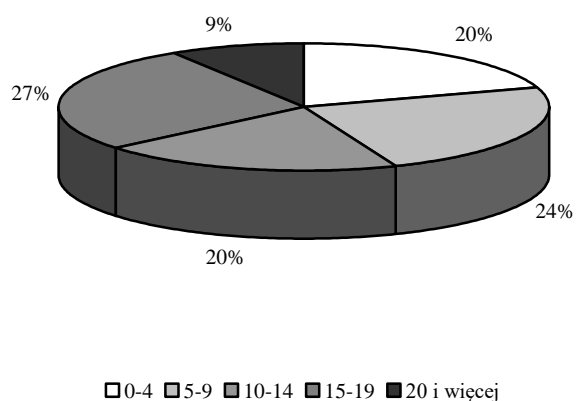
Aktywność społeczno-zawodowa kobiet w znaczący sposób wynika z ich wieku, miejsca zamieszkania, stanu cywilnego oraz wykształcenia. Przeszło połowę zbiorowości stanowiły kobiety w wieku produkcyjnym: 53%. Kobiety w wieku poprodukcyjnym stanowiły 47% respondentek. Profil miejsca zamieszkania respondentek odpowiadał w 79% miastu Inowrocław. Zaistniała sytuacja spowodowana została tym, że kwestionariusz ankietowy przeprowadzony został na terenie Inowrocławia. Nie przeszkodziło to jednak w pojawieniu się respondentek z innych miast w powiecie, takich jak m.in. Kruszwica, Janikowo, ani również kobiet wskazujących jako swoje miejsce zamieszkania, obszar wiejski. Kobiety zamieszkujące wieś stanowiły drugą największą grupę: 13%. Najmniej liczną grupą (8%) były mieszkanki okolicznych małych miast.

Oceny możliwości łączenia pracy zawodowej z życiem rodzinnym dokonano za pomocą rejestracji stanu cywilnego kobiet. Status rodzinny jest czynnikiem silnie oddziaływującym na aktywność zawodową mieszkanek powiatu. Prawie 2/3 ankietowanych określiło swój status cywilny jako mężatka. Następną co do wielkości grupę wśród ankietowanej populacji stanowiły panny –około 1/5 respondentek. Najrzadziej spotykane wśród ankietowanych kobiet były odpowiedzi dotyczące stanu cywilnego, wskazujące na status rozwiedzionej oraz wdowy. Kobiety, które w przeszłości były rozwiedzione oraz owdowiały, ale ponownie zawarły związek małżeński i teraz miały status mężatek, zostały przydzielone do kategorii mężatki.

Znaczącym aspektem na rynku pracy jest wykształcenie kobiet. Wpływa ono w istotny sposób na karierę zawodową i status społeczny kobiety. W badaniu ankietowym spośród 120 ankietowanych ponad połowa miała wykształcenie średnie i wyższe. Duży udział procentowy kobiet w grupie osób z wyższym wykształceniem świadczy o ich wzrastającym zaangażowaniu w kształcenie, edukację, pozwalającym uzyskać awans zawodowy, społeczny czy zwiększać szanse znalezienia pracy np. w przypadku jej utraty. Drugą grupą w badanej populacji były respondentki z wykształceniem zasadniczym zawodowym ukierunkowane na zdobycie konkretnego zawodu w jak najkrótszym czasie, czego potwierdzeniem może być również duży udział kobiet wśród absolwentów szkół o profilu średnich zawodowych. Niepokojący jest fakt, że ankietowane aż w 13% przedstawiały swoje wykształcenie na poziomie podstawowym i na tym etapie najprawdopodobniej zakończyły swoją edukację szkolną.

Status kobiety pracującej w społeczeństwie

Aby lepiej zrozumieć sytuację kobiety pracującej we współczesnym społeczeństwie, zadano ankietowanej kilka pytań. Na pytanie brzmiące: „Czy pracuje Pani zawodowo?”, w domyśle: „Czy jest Pani obecnie czynna zawodowo?” 51% respondentek odpowiedziało negatywnie. Nieznacznie, bo zaledwie 2% mniej ankietowanych kobiet odpowiedziało: „tak, pracuję”. Swoją staż pracy zatrudnione panie wskazały najczęściej w największym przedziale liczonym w latach od 15 do 19. Na drugim miejscu, jako grupa z największym stażem pracy, znalazły się kobiety pracujące zawodowo od 5 do 9 lat. Najmniej liczną grupę reprezentowały mieszkanki z 20-letnim stażem pracy, tylko 9% (ryc.1.).

Ryc.1. Staż pracy zawodowej kobiet czynnych zawodowo w powiecie inowrocławskim

Staż i wiek respondentek są ze sobą ściśle powiązane. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że pytania dotyczyły wyłącznie kobiet obecnie czynnych zawodowo. Z udzielenia odpowiedzi na to pytanie zostały zwolnione osoby przebywające obecnie na emeryturze, rencie, osoby bezrobotne oraz studentki. Weryfikacja odpowiedzi na wspomniane pytanie miała na celu ukazanie, jak długim stażem pracy dysponują kobiety będące aktywne. Następne pytanie zostało skierowane do wszystkich respondentek, dając im możliwość sklasyfikowania swojej postawy wobec rynku pracy. Panie udzielały różnych odpowiedzi. Część z ankietowanych wskazywała na posiadanie wykształcenia bądź wykonywany zawód, inne na status prawny w ramach zatrudnienia. Największy udział wśród badanej reprezentatywnej populacji kobiet miały emerytki. W badaniu ankietowym wzięły udział 32 osoby z grupy emerytów, rencistów. Najliczniejszą grupę zawodową stanowiły pracownice placówek oświatowych wykonujące zawód nauczyciela (11) i pokrewne (4), czyli zawody uznawane za typowo kobiece. Pracownic usług handlowych i sprzedawczyń było 12. Kobiet określających siebie jako bezrobotne było 4. Gospodyń domowych rozumianych, jako osoby wykonujące wszystkie czynności związane z domem i jego organizacją było 8. Liczną grupę stanowiły również pracownice administracji i innych działów ekonomicznych, jak osoby wykonujące zawód księgowej, przedsiębiorcy, bankowca itd. Ankietowane w pojedynczych przypadkach wykonywały wolne zawody i inne. Otrzymane odpowiedzi oddają charakter przeważających sektorów ekonomicznych w powiecie inowrocławskim, jak już wspomniano, dominuje na jego terenie sektor usług i to w nim w przeważającej części znalazły zatrudnienie pytane respondentki. Były to głównie zawody związane w branżą gastronomiczną, usługową, rolnictwem, oraz z usługami niematerialnymi, czy związanymi z obsługą administracyjno-

biurową. Szczegółowa analiza stosunku kobiet do wykonywanej obecnie pracy wskazuje, że ponad połowa pracujących jest zgodna co do tego, że wykonywana praca odpowiada posiadanym przez ankietowaną kwalifikacjom. Uwidacznia to pozytywne nastawienie kobiet do wykonywanej pracy zawodowej. Tylko 34% kobiet nie było zadowolonych z wykonywanej w chwili obecnej pracy, ponieważ była ona poniżej ich kwalifikacji. Żadna z ankietowanych nie wymieniła odpowiedzi, że praca, którą wykonuje, jest ponad jej możliwości i zdobyte kwalifikacje. Nie odważyła się na tego typu stwierdzenia, przemawiające na jej niekorzyść, żadna z respondentek. Kobietom pracującym i niepracującym zostały zadane pytania odnoszące się do doniosłego problemu, jakim jest poziom bezrobocia wśród mieszkanek powiatu. Na skierowane do respondentki pytanie: „Czy kiedykolwiek była Pani osobą bezrobotną?” 57% respondentek odpowiedziała: „nie”. Niewiele mniej niż połowa, bo 43% ankietowanych kobiet, przyznała, że pozostawała bez pracy w przeszłości lub pozostaje obecnie osobą bezrobotną. Do grupy kobiet odpowiadających na wymienione pytanie twierdząco skierowano kolejne: „Jak długo pozostawała Pani osobą bezrobotną?”. Pytanie to miało na celu określenie czasu pozostawania na bezrobociu przez kobiety w przeszłości lub ustalenie, jak długo utrzymuje się ten stan. Wyszczególnić należy w tej kwestii odpowiedź „Rok i więcej”, gdyż 31% badanych kobiet kiedykolwiek miała lub ma za sobą tak długi okres bezrobocia. Bez pracy przez okres co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich 24 miesięcy do roku pozostawało 58% uczestniczek badania. Ta grupa kobiet zdecydowanie przeważała w zestawieniu prezentującym czas trwania stanu bezrobocia u ankietowanych. Podjęto również próbę ustalenia, czy respondentki dostrzegają programy aktywizacji zawodowej kobiet w powiecie inowrocławskim. Zasugerowano mianowicie, że są to formy bezpłatnych szkoleń, kursów dla osób bezrobotnych czy pomoc państwa w zakładaniu działalności gospodarczej. Pytanie skierowano do wszystkich respondentek i w 67% potwierdziły one wiedzę na ten temat, a nawet osobiste zaangażowanie w tego typu inicjatywy społeczne i programy państwowe, w tym głównie realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy. Mniejszość, bo 33%, stanowiły kobiety niezaznajomione z przedstawionym im zagadnieniem aktywizacji zawodowej.

Dyskryminacja kobiet w życiu zawodowym

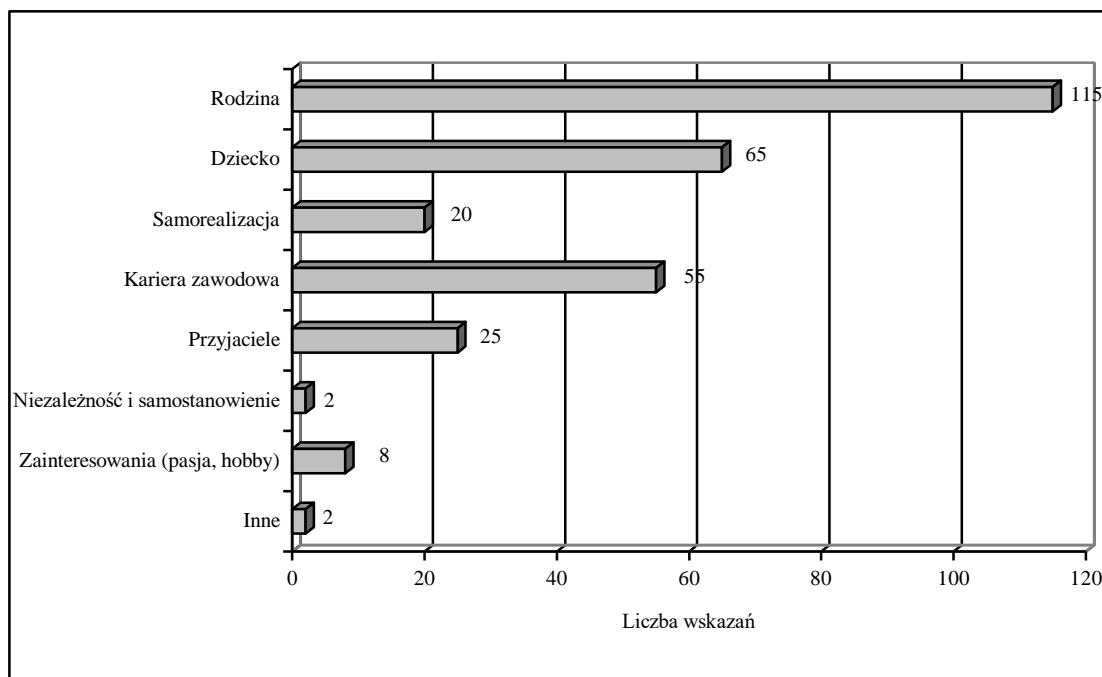
W wyniku przeprowadzenia kwestionariusza ankietowego wśród mieszkanek powiatu inowrocławskiego otrzymano następujące wyniki dotyczące pytania o dyskryminację kobiet i kwestię równouprawnienia. Zapytano kobiety, które czynniki w ich ocenie mają decydujący wpływ na zatrudnienie. Jak pokazują uzyskane wyniki badań, Panie wskazywały w większości na czynnik w postaci wykształcenia. Drugą najczęściej udzielaną odpowiedzią było posiadanie dużego bagażu doświadczenia zawodowego. Duża część odpowiedzi koncentrowała się wokół wieku, posiadanych znajomości i umiejętności. Płeć nie była uznana przez kobiety, jako jeden z głównych aspektów branych pod uwagę przy zatrudnieniu, choć pojawiała się w udzielanych odpowiedziach.

Pozostałe aspekty życia również były zaznaczane, ale nie w dominującym stopniu, jak to miało miejsce w przypadku pozostałych preferencji. Zdecydowana większość (prawie 3/4 osób ankietowanych) dostrzegała odmienną sytuację kobiet i mężczyzn na rynku pracy. Dużo mniejsza część kobiet była przeciwnego zdania. Panie te uważały, że kobiety mają takie same szanse na rynku pracy jak mężczyźni. Zaskakującej odpowiedzi udzieliły respondentki na zadane pytanie brzmiące: „Czy spotkała się Pani z dyskryminacją kobiet na rynku pracy ze względu na płeć?”. Odpowiedzi na to pytanie korelują z odpowiedziami na to dotyczące czynników wpływających na rekrutację.

Aż 34% ankietowanych kobiet zetknęło się bezpośrednio z dyskryminacją ze względu na płeć, poszukując pracy. Kobiety nie dostrzegają również dyskryminacji w przypadku funkcji pełnionych w strukturach zawodowych np. zakładu pracy. 65% ankietowanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że mężczyźni częściej niż kobiety zajmują kierownicze stanowiska. Wśród respondentek znalazły się również przedstawicielki piastujące takie stanowiska. Większa część kobiet znajdujących się w badanej grupie, biorących udział w badaniu, oceniła w ilości 73%, że kobiety otrzymują od swojego pracodawcy wynagrodzenie równorzędne z mężczyznami za wykonywanie jednakowej pracy. Tylko co czwarta ankietowana udzielała twierdzącej odpowiedzi na zadane pytanie. Mniej niż 1/4 ankietowanych kobiet uznawała, że istnieją dysproporcje w wynagrodzeniu stosowanym wobec kobiet i mężczyzn za te same obowiązki zawodowe. Jak ustosunkowują się kobiety zamieszkujące powiat inowrocławski do problemu wszelakiego równouprawnienia? Respondentki uznawały, że „w pewnych sytuacjach kobiety są dyskryminowane ze względu na płeć”. Ankietowane w 41% udzieliły wskazanej odpowiedzi, natomiast w 31% przychyliły się ku odpowiedzi, że równouprawnienie w Polsce istnieje tylko na papierze. Jest to odpowiedź wyrażająca negatywne nastawienie do stosowania regulacji prawnych w życiu codziennym. W 3/4 udzielonych odpowiedzi Panie opowiedziały się za brakiem równouprawnienia i wszechobecną dyskryminacją kobiet w Polsce. Odpowiedzi są przeciwieństwem odpowiedzi na pytanie dotyczące kwestii, czy osobiście spotkały się z dyskryminacją na rynku prac, gdzie ankietowane w przeważającej części nie doświadczyły takiego zachowania od pracodawców. Wynik wskazuje, że respondentki kierowały się nie osobistym doświadczeniem, ale opinią powszechną dotyczącą dyskryminacji kobiet na rynku pracy.

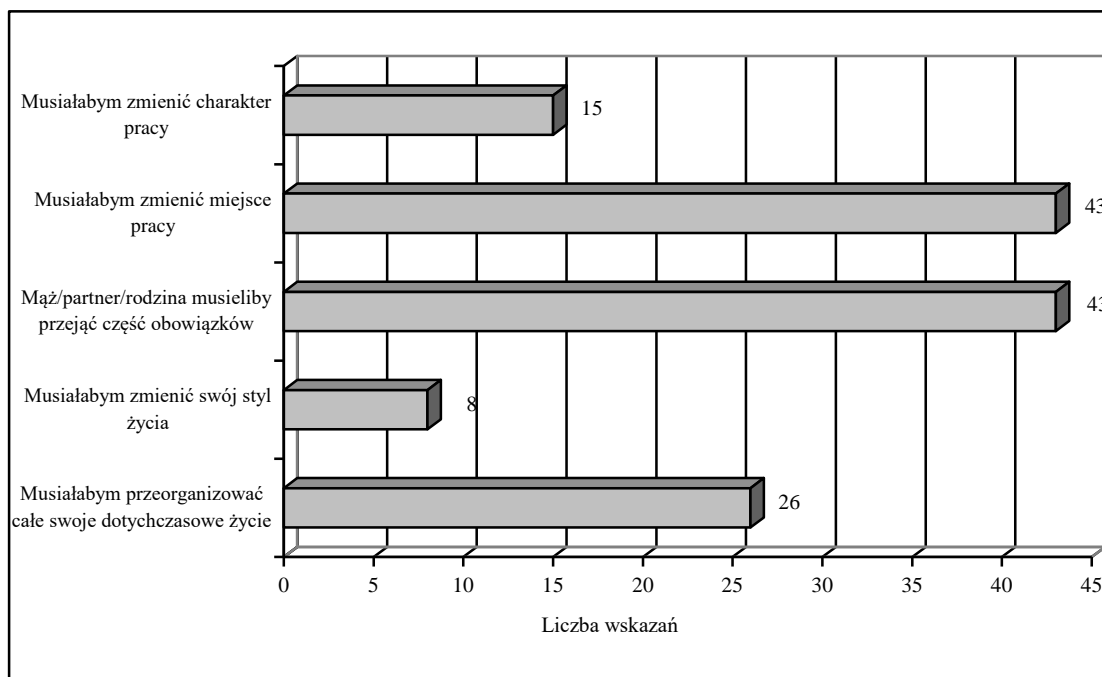
Podejście kobiet do życia rodzinnego i zawodowego

Poproszono respondentki o wskazanie ich największych priorytetów życiowych. Pytanie miało na celu uzasadnienie podejścia kobiet do sfery rodzinnej i zawodowej. Kobiety, dokonując wyboru, wymieniły, jako najważniejsze cele na przyszłość wartości rodzinne (rodzinę, dziecko), a także karierę zawodową. Wyniki przedstawia ryc.2.:

Ryc.2. Główne priorytety w życiu kobiet w powiecie inowrocławskim

Doświadczenie macierzyństwa sprzyja zmianie sytuacji społeczno-zawodowej kobiet. W kolejnym bloku pytań podjęto próbę ustalenia powszechności opinii na temat ról odgrywanych przez kobiety zarówno w życiu rodzinnym, jak i zawodowym. Przeważającą część uczestniczek badania ankietowego stanowiły kobiety będące matkami. Stanowiły one 3/4 ankietowanych. Kobiety miały jedno dziecko, dwoje lub troje, a nawet więcej dzieci. W badanej grupie kobiet-matek najczęściej kobiety te miały rodzinę z dwojgiem dzieci. Był to przypadek występujący u 1/3 spośród matek. Kobieta bezdzietną była w przybliżeniu, co czwarta ankietowana. Wynikało to z jej dobrowolnej decyzji dotyczącej sfery życia prywatnego lub z powodu młodego jeszcze wieku respondentek, lub z innych przyczyn. Na pytanie, dotyczące pomocy bądź zmian, jakie musiałyby zająć w przypadku zaistnienia konfliktu pomiędzy karierą zawodową a życiem rodzinnym, kobiety opowiadały się za zmianą miejsca pracy, ale była to statystycznie druga odpowiedź. W pierwszej kolejności kobiety poprosiłyby męża, partnera, rodzinę o pomoc w przejęciu części obowiązków na nich spoczywających w danej chwili. Jeśli nie otrzymałyby wsparcia rodzinnego, dopiero wówczas podjęłyby się w ostateczności zmiany pracy, a konsekwencją podjętych działań byłoby przeorganizowanie dotychczasowego życia. Taką odpowiedź respondentki podały, jako trzecią w kolejności. Po wskazaniu przez respondentki odpowiedzi, że to właśnie w mężu, partnerze i rodzinie poszukiwałyby wsparcia, kobiety potwierdziły, że w rzeczywistości to w nich dostrzegają osoby, na które mogą liczyć, ponieważ już taka sytuacja miała miejsce w przeszłości. Wynik przedstawiony na ryc. 3.

Ryc.3. Praca a życie rodzinne kobiet pracujących w powiecie inowrocławskim

Nierozstrzygnięty zostaje problem, czy kobiety mieszkające w powiecie inowrocławskim, uczestniczące w badaniu, zrezygnowałyby z pracy zawodowej w przypadku, gdyby ich mąż, partner zarabiał wystarczająco dużo, by utrzymać rodzinę na przyzwoitym poziomie. Połowa ankietowanych przyznała, że mogłaby w ten sposób przeorganizować swoje życie, ale taka sama liczba respondentek udzielała negatywnej odpowiedzi na tak postawione pytanie, wskazując, że pozostałaby aktywna zawodowo pomimo zaistniałej sytuacji. Niektóre kobiety szybciej wycofają się z rynku pracy na rzecz rodzinnych obowiązków, inne nie dokonałyby tak radykalnej zmiany w swym życiu. Jest to indywidualne podejście o charakterze złożonym. W 3/4 ankietowane osoby stwierdziły, a warto nadmienić, że były nimi same kobiety, że to do obowiązków kobiety należy poświęcenie kariery zawodowej na rzecz dzieci. Tylko 1/4 przeciwstawiła się podjęciu takiej decyzji w życiu. Grupa ta wskazała, że taka decyzja powinna stać się udziałem mężczyzn. Poświęcenie na rzecz posiadanych dzieci w kulturze polskiej jest nierozłącznie przypisywane kobiecie, choć tendencja ta ulega zmianie na rzecz wspólnego podziału obowiązków rodzinnych. Ankietowane potwierdziły taką zależność, udzielając pozytywnej odpowiedzi na pytanie: „Czy mąż, partner pomaga, pomagał Pani w obowiązkach rodzinnych?”. Tylko, co czwarta kobieta uznała, że mąż/partner nie pomaga jej w pracach domowych. Opierając się na powyższych wynikach, kobiety przyznały, że tradycyjny podział ról w rodzinie jest niesprawiedliwy, ale w razie konieczności rezygnacji z pracy zawodowej ze względu na dobro rodziny, w szczególności dzieci, podjęłyby taką decyzję. Badanie wskazało, że wśród kobiet pracujących ich zarobki stanowią 30–60% budżetu domowego. Poniższe dane skłaniają do stwierdzenia, że ankietowane wskazywały na średni udział w dochodach rodziny. Pytanie sprawiało Paniom duży problem, gdyż dotyczyło sfery finansowej rodziny, co potwierdzałoby wybieranie odpowiedzi zbliżonej do 50% udziału w budżecie domowym. W powiecie inowrocławskim szacowany wkład kobiety w budżet rodzinny to średnie wynagrodzenie, oscylujące na poziomie 2688 zł (GUS, 2009), co jest niewątpliwie znaczącym wkładem w sferę finansów rodziny. Czas

uważany przez ankietowane za idealny na powrót do pracy przez 54%, a więc przeszło przez połowę respondentek z grupy 120 osób, to do 12 miesięcy po urodzeniu dziecka. Kobiety młode określały wyznaczony czas w krótszym terminie w związku z trudnymi realiami rynku pracy. Kobiety po okresie rozrodczym wskazywały dłuższy czas przeznaczony na wychowywanie dzieci. Przy podejmowaniu tej decyzji kobiety kierują się głównie dobrem dziecka oraz wytycznymi wynikającymi z sytuacji prawnej matek. Co do głównego czynnika decydującego o powrocie kobiet do pracy i aktywności zawodowej większość ankietowanych skłaniała się do podejścia ekonomicznego – „praca zawodowa daje niezależność finansową”, co przekłada się pośrednio na satysfakcję z pracy, samorealizację oraz zapewnienie bezpieczeństwa finansowego rodzinie zarówno obecnie, jak i gdy chodzi o zapewnienie świadczeń na przyszłość.

Podsumowanie wyników badań

Zrealizowane badanie ankietowe określiło sytuację udziału kobiet w życiu publicznym na terenie powiatu inowrocławskiego. Z otrzymanych rezultatów badań wynikają następujące wnioski i opinie przebadanych kobiet. Największą grupę biorącą udział w badaniu stanowiły kobiety znajdujące się w wieku mobilnym, posiadające staż pracy mieszczący się w przedziale od 15 do 19 lat. W przeważającej mierze były to zamężne kobiety zamieszkałe na terenie miasta Inowrocławia. Ankietowane panie legitymowały się wykształceniem m.in. wyższym i średnim. Panie przeważnie pracowały w sfeminizowanych zawodach jak np. nauczyciel, pedagog itp.

Panie uznawały wykonywaną przez siebie pracę za zgodną z nabytymi kwalifikacjami zawodowymi. Wyrażona opinia wydaje się prawdziwa, ponieważ obecne procedury oświaty i edukacji w Polsce zobowiązują nauczycieli do podnoszenia kwalifikacji zawodowych (przez zdobywanie nauczycielskich stopni zawodowych). Zaskakującym wynikiem badań było uzyskanie odpowiedzi na pytanie dotyczące wystąpienia w życiu respondentek czasu pozostawiania bez pracy: aż 57% aktywnych zawodowo kobiet odpowiedziało, bowiem, że „nie była nigdy osobą bezrobotną”. To świadczy o znalezieniu pracy odpowiednio szybko i najprawdopodobniej spełniając wymagania stawiane przez przyszłego pracodawcę, dzięki czemu respondentka nigdy nie doświadczyła tego stanu, a jeśli taka sytuacja miała miejsce w życiu ankietowanej, trwała zaledwie „kilka miesięcy”. Ciekawym aspektem badania był znaczący w nim udział kobiet nieaktywnych zawodowo. Panie formułowały swój status społeczny, jako emerytki i rencistki.

Wśród ankietowanych przeważała opinia o świadomości istnienia programów aktywizacji zawodowej przeznaczonej dla kobiet. Panie powyższą wiedzę uzyskiwały niestety w sposób połowiczny i nie potrafiły sprecyzować programu aktywizacji, z jakim się zetknęły. Odmiennym poglądem charakteryzowały się osoby, które doświadczyły bezrobocia. Kobiety dowiadywały się w Powiatowym Urzędzie Pracy o możliwościach kursów i szkoleń dla siebie. Zdobytą wiedzę czerpały również z przekazów ustnych od innych osób lub doniesień lokalnej prasy, w wyniku czego udzielały precyzyjnej odpowiedzi na zadane pytanie. Większość kobiet deklaruje, że nie zetknęła się z dyskryminacją na rynku pracy ze względu na płeć. Według kobiet największy wpływ podczas decyzji pracodawcy o zatrudnieniu ma czynnik wykształcenia, a w nieznacznym stopniu płeć.

Dyskryminacja może zależeć według ankietowanych jedynie od specyfiki pracy, np. wysiłku fizycznego, dlatego określały dyskryminację mianem „w pewnych sytuacjach” dla scharakteryzowania takiej zależności. W opinii większości badanych istnieje równouprawnienie pracowników i pracownic za sprawą zapewniania równego dostępu do

kierowniczych stanowisk, jak również w zakresie wysokości otrzymywanego przez nich wynagrodzenia. Kobiety również w zakresie rekrutacji nie odczuły gorszej pozycji w stosunku do mężczyzn.

Badanie ukazało silne powiązanie społecznej roli kobiety - matki zajmującej się rodziną ze sferą jej życia zawodowego. Kobiety biorące udział w badaniu w przeważającej części określały swoim największym życiowym priorytetem rodzinę. Wiele z ankietowanych rozumiało pod tym pojęciem również dziecko, męża czy partnera. Panie w większości były matkami z dwojgiem dzieci. Kobiety nieposiadające dzieci były mniej gotowe do poświęceń w porównaniu z respondentkami posiadającymi dzieci. Matki były gotowe do rezygnacji z pracy zawodowej w celu wychowania dzieci i oddania się obowiązkowi rodzinnemu, z tym, że wcześniej próbowałyby innych form rozwiązania narastającego konfliktu pomiędzy rolami, jakie odgrywały. W wymienionych formach pomocy badane kobiety wskazywały najczęściej pomoc męża, rodziny. W przypadku niemożności pogodzenia obowiązku zawodowego z rodzinnym gotowe byłyby podjąć próbę zmiany pracy, a w ostateczności całkowicie zrezygnować z aktywności zawodowej. Uczyniłyby tak, ponieważ dla większości respondentek praca jest źródłem dochodu i niezależności finansowej.

W opinii respondentek godzenie ról zawodowych z domowymi może odbywać się na zasadzie sprawiedliwego podziału obowiązków między kobietą a mężczyzną. Opisana sytuacja ma miejsce u większości ankietowanych. Najczęściej dom prowadzony jest przy wsparciu mężczyzny czy bliskiej rodziny. Panie były świadome swoich praw w zakresie równouprawnienia. Doskonale wiedziały, że tradycyjny podział ról w rodzinie jest niesprawiedliwy i wynika z powielania stereotypów. We wspomnianej sytuacji budżet rodzinny znacząco ucierpiałby z tego powodu, panie, bowiem określały swój wkład finansowy w nim na poziomie od 30 do 60%. Wyniki wskazują, że jest to argument przeważający przy decyzji o powrocie na rynek pracy po okresie urlopu macierzyńskiego. Większość respondentek gotowa byłaby na powrót do pracy po 12 miesiącach od porodu.

Analizując powyżej przedstawione argumenty można z całą pewnością stwierdzić, że udział kobiet w życiu publicznym, rozumianym, jako partycypowanie w sferze rodzinnej i zawodowej, polega na równoważącym się układzie wspomnianych ról społecznych w „miarę możliwości” i predyspozycji kobiet. Problematyka podjętego badania ukazała indywidualność decyzji kobiet w wywiązywaniu się z ról przypisanych kobiecie w społeczeństwie, a sytuacja społeczno-zawodowa kobiet w powiecie inowrocławskim oddaje dynamizm przemian zachodzących w sferze społeczno-ekonomicznej.

Literatura

- Barbuska Olga, 2002. Czynniki determinujące udział kobiet w sprawowaniu władzy politycznej w krajach Europy Zachodniej, Warszawa.
- Berezowski Stanisław, 1986. Metody badań w geografii ekonomicznej, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa;
- Budrowska Bogusława, 2000. Macierzyństwo, jako punkt zwrotny w życiu kobiety, Funna, Wrocław.
- Domański Ryszard, 2000. Zasady geografii społeczno-ekonomicznej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Giddens Anhotny, 2004. Socjologia, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Graniewska Danuta, 1985. Awans zawodowy kobiet, a fazy życia rodzinnego, Książka i Wiedza, Warszawa.

- Holzer Jerzy Zdzisław, 1980. Demografia, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Jakubiak Krzysztof(red.), 2000. Partnerka, matka, opiekunka status kobiety w dziejach nowożytnych od XVI-XX w, Bydgoszcz.
- Jezior Jagoda, 2001. Praca w systemie wartości z perspektywy badań w regionie środkowo-wschodniej Polski, Lublin.
- Kalinowska- Nawrotek, 2002. Dyskryminacja statystyczna kobiet w Polsce w krajach Unii Europejskiej, Poznań.
- Karney E. Janina, 1998. Człowiek i praca. Wybrane zagadnienia z psychologii i Pedagogiki pracy, Międzynarodowa Szkoła Menedżerów, Warszawa.
- Kaschack Ellyn, 1996. Nowa Psychologia Kobiet, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 (Dz. U. z dnia 16 lipca 1997)
- Konwencja (nr 100) dotycząca jednakowego wynagrodzenia dla pracujących mężczyzn i kobiet za pracę jednakowej wartości przyjęta w Genewie z dnia 29 Czerwca 1951 r. (Dz. U. z dnia 27 września 1955 r.)
- Konwencja nr 103 dotycząca ochrony macierzyństwa (zrewidowana w 1952) przyjęta w Genewie z dnia 28 czerwca 1952 (Dz. U.z dnia 5 maja 1976)
- Konwencja o prawach politycznych kobiet z dnia 31 marca 1953 r. (Dz. U. z dnia 18 kwietnia 1955)
- Kotowska I.E., Słotwińska-Rosłanowska E, Stryc M, Zadrożna A, 2007. Raport z badań - Sytuacja kobiet powracających na rynek pracy po przerwie spowodowanej macierzyństwem i opieką nad dzieckiem. Polskie Towarzystwo Polityki Społecznej, Warszawa.
- Kowalak Tadeusz, 2006. Kobieta we współczesnym świecie, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok.
- Krzyszowski Jerzy (red.), 2007. Raport z badań Gotowość do podjęcia aktywności ekonomicznej wśród kobiet z terenów niskozurbanizowanych, Polskie Towarzystwo Socjologiczne, Łódź.
- Maciarz Aleksandra, 2004. Macierzyństwo w kontekście zmian społecznych, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa.
- Mały Rocznik Statystyczny Polski 2007, GUS, Warszawa 2007.
- Mitręga Marian, 1995. Demografia. Śląsk, Katowice.
- Narodowy Spis Powszechny Ludność GUS, 2003. Stan i struktura demograficzno-społeczna 2002, GUS, Warszawa.
- Okólski Marek, 2004. Demografia, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Opracowanie GUS, 2003. Kobiety i mężczyźni na rynku pracy, GUS, Warszawa.
- Opracowanie GUS, 2004. Prognoza demograficzna na lata 2003 - 2030, GUS, Warszawa.
- Opracowanie GUS, 2005. Praca a obowiązki rodzinne w Polsce w 2005 r, GUS, Warszawa
- Opracowanie GUS, 2006. Demografia 2003-2030, GUS, Warszawa.
- Opracowanie GUS, 2006. Popyt na pracę w 2005 r ,GUS, Warszawa, 2006
- Opracowanie GUS, 2007. Aktywność ekonomiczna ludności Polski 2007, GUS, Warszawa.
- Opracowanie GUS, 2007. Kobiety w Polsce, GUS, Warszawa.
- Opracowanie GUS, 2007. Kobiety w Polsce, GUS, Warszawa.
- Opracowanie GUS, 2008. Aktywność ekonomiczna ludności Polski, GUS, Warszawa.

- Protokół fakultatywny do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 6 października 1999r. (Dz. U. z dnia 22 listopada 2004)
- Publikacja WUP, 2007. Rynek pracy i program rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim w I półroczu 2007, Toruń.
- Raport GUS, 2007. Bezrobocie rejestrowane w Polsce 2007, GUS, Warszawa.
- Raport GUS, 2007. Struktura wynagrodzeń według zawodów w 2005, GUS, Warszawa.
- Rocznik Demograficzny 2007, GUS, Warszawa 2007
- Rocznik Statystyczny GUS, 1995. Województwo Kujawsko-Pomorskie 1995, GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny GUS, 1996. Województwo Kujawsko-Pomorskie 1996, GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny GUS, 1997. Województwo Kujawsko-Pomorskie 1997, GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny GUS, 1998. Województwo Kujawsko-Pomorskie 1998, GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny GUS, 1999. Województwo Kujawsko-Pomorskie 1999, GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny GUS, 2007. Powiaty i gminy w województwie kujawsko-pomorskim w 2007 r. Sytuacja społeczno-gospodarcza na progu okresu programowania 2007-2013, GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny GUS, 2007. Województwo Kujawsko-Pomorskie 2000 – 2007 podregiony, powiaty, gminy, GUS, Warszawa
- Rocznik Statystyczny GUS, 2008. Rocznik Statystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2008, GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny GUS, 2008. Województwo Kujawsko-Pomorskie 2008 - podregiony, powiaty, gminy, GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2007, GUS, Warszawa 2007;
- Runge Jerzy., 2006. Metody badań geografii społeczno-ekonomiczne – elementy metodologiczne, wybrane narzędzia badawcze, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Sztanderska Urszula, 2006. Działalność organizacji pozarządowych świadczących usługi na rynku pracy skierowane do kobiet, Fundacja Inicjatyw Społecznych, Warszawa.
- Tomaszewski Tadeusz, 1984. Główne idee współczesnej psychologii, Wiedza Powszechna, Warszawa.
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974. Kodeks pracy. Dz. U. 98.21.94 z późn. zm. Dział Ósmy.
- Wenning Kenneth, 2000. Mężczyźni są z Ziemi i Kobiety są z Ziemi, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk.
- Wóycicka Irena, Matysiak Anna, Sztanderska Urszula, 2006. Ocena potencjalnych skutków regulacji prawnej dotyczącej wydłużenia okresu zakazu zwalniania kobiet z pracy po urodzeniu dziecka. Ekspertyza wykonana na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.
- www.asm-poland.com.pl/kobietapracujaca/materialy/Publikacja_kobieta_pracujaca.
- www.bip.pup.inowroclaw
- www.kobieta.interia.pl/byc-kobieta/kobieta-w-pracy/news/zarabiamy-mniej-niz-mezczyzni.
- www.kobietapracujaca.org.
- www.stat.gov.pl.

www.stat.gov.pl/bydgosz
www.sukcesykobiet.pl/files/skrocone_wyniki_badan.